

Riigikogu maaelukomisjoni istungi protokoll nr 147

Tallinn, Toompea ja videosild

Esmaspäev, 02. mai 2022

Algus 11.10, lõpp 12.15

Juhataja: Tarmo Tamm (esimees)

Protokollija: Kiia Väli (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Merry Aart, Erkki Keldo, Ivari Padar, Helir-Valdor Seeder, Andrus Seeme

Komisjoni ametnikud: Marin Daniel (nõunik-sekretariaadijuhataja), Merle Kruusimägi (nõunik)

Puudusid: Mart Helme ja Aivar Viidik

Kutsutud: Eestimaa Loomakaitse Liidu juhatuse liikmed Piret Tees ja Pille Tees, Eestimaa Loomakaitse Liidu koordinaator Kristi Metsa, Maaeluministeeriumi toiduohutuse osakonna juhataja Pille Tammemägi, maaeluministri nõunikud Evelin Oras ja Kristiina Viks (2. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Kollektiivne pöördumine "PEATAME KOERTE KAHEMEETRISE KETI OTSAS PIDAMISE SEADUSTAMISE"
3. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Vaadati läbi 13. töönädala (02.-05.05.2022) töökava.

Komisjoni istung, esmaspäev, 02.05.2022 kell 11.10, MS Teams'i kaudu

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Kollektiivne pöördumine „PEATAME KOERTE KAHEMEETRISE KETI OTSAS PIDAMISE SEADUSTAMISE“
3. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung, teisipäev, 03.05.2022 kell 14.00, MS Teams'i kaudu

1. Arutelu põllu- ja maamajanduse nõuandeteenistuse hetkeseisust ning tulevikusuundadest
2. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Merry Aart, Ivari Padar, Helir-Valdor Seeder,

Andrus Seeme, Tarmo Tamm).

2. Kollektiivne pöördumine "PEATAME KOERTE KAHEMEETRISE KETI OTSAS PIDAMISE SEADUSTAMISE"

Tarmo Tamm juhatas sisse päevakorrapunkti arutelu ja tutvustas külalisi. Ta andis sõna Eestimaa Loomakaitse Liidu esindajatele.

Pille Tees selgitas, et 2020. aastal esitati Riigikogule üle 7000 allkirja kogunud AITAB! rahvaalgatus, mis muuhulgas nõudis koerte ketis pidamise keelustamist. Maaeluministeerium algatas eelmise aasta lõpus ministri määruse nr 76 „Lemmikloomade pidamise nõuded“ muutmise eelnõu, viidates AITAB! kampaaniale, kuid vastupidiselt AITAB! kampaania taotlusele keelustada koerte ketis pidamine tahetakse määruse muutmise eelnõuga seadustada veokoerte kahemeetrise keti otsas pidamine. Eelnõu praeguses sõnastuses seadustaks loomade väärkohtlemise. Kavandatavat muudatust ei toeta ministeeriumi tellitud eksperthinnang, mis vastupidiselt soovib liikuda selles suunas, et loomade ketis pidamine keelataks. Samuti ei toeta praegust eelnõu enamuse veokoerakasvatajaid. Vahetult loomade heaolu kontrolliv järelevalveasutus Põllumajandus- ja Toiduamet on välja toonud, et muudatuste kehtestamine saab lähtuda vaid loomakaitseseaduse eesmärgist, mitte niivõrd loomapidaja majanduslikest huvidest. Määruse muutmise eelnõu seletuskirja mõjudes on selgitatud, et eelnõuga väheneb oluliselt veokoerapidajate töömaht, mis on olnud seotud koerte liikumisvajaduse rahuldamisega, lihtsustab veokoerte pidamist ja annab ettevõtjatele rohkem aega muudeks tegevusteks ning võimaldab hoiduda lisatöökohtade loomisega seotud kulutustest. See eelnõu ei ole tasakaalus loomakaitseseaduse eesmärgiga ning uueks eesmärgiks on võetud hoopis veokoerapidajate kulutuste ja ressursside kokkuhoid.

Tarmo Tamm küsis, mida taotletakse antud kollektiivse pöördumisega.

Pille Tees selgitas, et täna ei ole Eestis ketis peetavate koerte ketipikkus täpselt reguleeritud. Seaduses on määratud, et ketis peetaval koeral peab olema vähemalt 40 m² ulatuses liikumisruumi. Kahemeetrise keti otsas peetaval koeral on liikumisruumi u 12 m² sõltuvalt koera kõrgusest. See on koera väärkohtlemine ning kavandatavat määruse muutmise eelnõu muudatust ei tohiks kehtestada - kahemeetrise keti otsas pidamist ei tohiks seadustada.

Pille Tammemägi sõnas, et 2021. aasta aprillis esitasid koerapidajad ühispöördumise erisuste kehtestamiseks veokoertele. Maaeluministeerium leidis analüüsi tulemusel, et erisuste vajadus veokoertele on põhjendatud. Tulenevalt analüüsist võeti lähtekohaks, et veokoerad ei ole alaliselt ketis peetavad loomad ning nende heaolu sõltub eelkõige piisava puhkeaja tagamisest. Nende liikumisvajadus saab rahuldatud töö, treeningute ja määruse muutmise eelnõuga ettenähtud jalutuskordade käigus. See tagaks, et koera liikumisvajadus oleks rahuldatud ning puhkeajal võiks ta olla lühema keti otsas. Kui eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) osapoolte kaasamiseks, siis mitmed loomakasvatajate liidud pöördusid ministeeriumi poole ning märtsikuus toimus maaeluministri eestvedamisel ümarlaud, kus selgitati eelnõu ettevalmistamist. Lähtuvalt liitude esitatud ettepanekutest oli kaalumisel 3 võimalust: muuta teatud sätteid minimaalselt ja täiendada seletuskirja, muuta eelnõu regulatsiooni oluliselt täpsemaks ja täiendada seletuskirja või lõpetada eelnõu menetlemine ja erisuste kavandamine. Kohtumisel jõuti kokkuleppele, et minnakse edasi erisuste täpsustamisega, lähtudes loomakaitseseaduse eesmärkidest. Ministeerium täpsustab veokoera mõiste arutatava eelnõu kontekstis. Selle osas on olnud erinevaid tõlgendusi, kas lähtuda tõupõhiselt või ärilise tegevuse põhiselt. Ümarlaua tulemusel on ministeeriumi arusaam, et antud kontekstis ei arvestata veokoeri tõust tulenevalt, vaid arvestatakse eesmärgipäraselt (kas enda huvides või ärilisel eesmärgil peetavad veokoerad). Sellised loomad peab tulenevalt uuest veterinaarseadusest ning Euroopa Liidu (EL) määrusest Põllumajanduse- ja Registreerimise Ameti eraldi arvele võtma, seega saab õiguslikult kitsendada selle sihtgrupi, keda käsitletakse antud kontekstis veokoertena. Samuti vajaks selgemat reguleerimist ketis pidamise erisuste piiritlemine (aeg, keti pikkus, seotus puhke- ja tööajaga) ning selle kontrollitavus. Ümarlual lepiti kokku, et osapooled saavad oma seisukohad ja ettepanekud edasiseks tegevuseks märtsi lõpuks ning ministeerium koostab nende põhjal määruse muutmise eelnõu uue kavandi. Ühtlasi lepiti kokku, et uue kavandi tutvustamine toimub enne

eelnõu esitamist EISI, kus toimub hiljem ametlik kaasamine.

Ta lisas, et ministeerium on veel arutanud, et veokoerte erisus oleks seotud ajutise ketis pidamisega. Ajutiselt lühema keti otsas pidamine oleks lubatud juhul, kui viibitakse väljaspool alalist pidamiskohta (nt matkadel, võistlustel, treeningutel). Ministeerium kaalub ketis pidamise leevenduseks üleminekuvarianti alaliselt ketis peetavate koerte puhul. Nendega peaks vähemalt 2 korda päevas jalutama või muul moel koeraga tegelema, et tagada tema liikumis- ja sotsiaalne suhtlusvajadus. Enne taoliste õiguslike protsesside käivitamist on vaja koostada sotsiaalmajanduslik uuring hindamaks, kui palju on Eestis ketikoeri ning keda sellise regulatsiooniga mõjutatakse. Sealt tulenevalt oleks soov algatada ketis pidamise keelustamine. Hea õigusloome kohaselt on aga vaja enne otsuste kehtestamist hinnata kaasnevaid mõjusid.

Tarmo Tamm küsis, mis põhjusel esitati kollektiivne pöördumine. Hetkel on kohustus tagada ketikoertele vähemalt 40 m² ulatuses liikumisruumi.

Pille Tammemägi vastas, et Eestis on koeri, keda peetakse pidevalt ketis, ning nende liikumisvajaduse tagamiseks on õigusaktiga kehtestatud, et neile peab vähemalt 40 m² ulatuses olema liikumisruumi. Erinev arusaam kavandatava muudatusega tekkis sellest, et erisusi kelgukoertele ei võrdsustatud ning ministeerium ei osanud ette näha, et see annaks üldnormis võimaluse koeri pidevalt pidada kahemeetrise keti otsas. Veokoerad ei ole pidevalt ketis peetavad loomad ning nemad saavad oma liikumisvajaduse töö ja treeningute käigus.

Piret Tees sõnas, et vähemalt 40 m² ulatuses liikumisruumi tagamine kehtib alaliselt ketis peetavatele koertele. See on minimaalne nõue ning kõik ketis peetavad koerad peavad saama piisavalt liikumisvabadust. Eestis peetakse veokoeri valdavalt ketis ning kavandatava muudatusega võimaldatakse neid koeri pidada kahemeetrise kettide otsas. Eestis on hetkel probleem ühe Neumann Husky koerte kasvatajaga (järelevalvemenetluse käigus tuvastati mitmeid koerte heaolu nõuete rikkumisi) ning tundub, et sel põhjusel hakati seadustama ketikoerte kahemeetrise kettide otsas pidamist.

Pille Tammemägi selgitas, et 2020. aastal esitati kodanikualgatus AITAB!, mis palus üle vaadata töö-, teraapia- ja juhtkoerte dressuuri ja töögraafikut reguleerivate normide kehtestamise. 2021. aastal esitasid koerapidajad ühispöördumise erisuste kehtestamiseks veokoertele. Ministeerium leidis analüüsi käigus, et puhkekoerte pidamisnormidega probleeme ei ole. Piirivalve- ja narko koerte pidamisnormid on reguleeritud sisemiste kordade alusel ning ei ole vaja riiklikku regulatsiooni. Veokoerte osas jõuti järeldusele, et neile ei ole piisav puhkeaeg reguleeritud. Tegemist on olnud pika protsessiga ning ministeerium oma õigusloomes ei lähtu ühest ettevõttest.

Tarmo Tamm küsis, mis põhjusel soovitakse muuta 40 m² nõuet.

Pille Tammemägi selgitas, et üldnorm oleks jäänud ka eelmise määruse muutmise eelnõu puhul kehtima. Ministeerium koostas üldnormist erisuse veokoertele, et puhkeajal võib veokoeri pidada lühema keti otsas. Ministeerium on mõistnud, et peab täpsustama seda sihtgrupp, kellele see erisus kehtib. See ei laiene üldnormiks. Samuti on vajalik täpsustada seda, et tööperioodil, kui viibitakse oma alalisest kohast väljas, säilib 40 m² ulatuses liikumisruumi tagamise nõue. Neid eelnõu ettepanekuid võis valesi tõlgendada ning ministeerium täpsustab neid. Loomakaitse liitude varasematest ettepanekutest ja pöördumistest on ministeerium aru saanud, et vajalik oleks teatud koerapidamise nõudeid täpsustada.

Kristi Metsa sõnas, et normaalsed loomaomanikud ei pea oma loomi ketis ning soovivad, et loomade alaliselt ketis pidamine keelataks. Kelgukoerakasvatajad on selgitanud, et Eesti ilmastikutingimustes ei ole võimalik koeri aastaringiselt treenida nii, et nende elu ja tervist ei seata ohtu. Eestimaa Loomakaitse Liit ei ole teinud ning ükski loomadest hooliv inimene ei teeks sellist ettepanekut, et kitsendada veokoerte õigusi. Samuti ei suudeta kontrollida, kas ja kui palju on saanud loom liikuda ketivälisel ajal.

Pille Tammemägi tõi välja, et ministeerium ei piira määruse muutmise eelnõuga üldnormi (ei piirata 40 m² nõuet). Kõigi osapoolte soov on, et koerte ketis pidamine keelataks. Seni, kuni jõutakse sellele pika eesmärgini, on võimalik vahepeal kehtestada lisareegleid (nt sotsiaalse

liikumisvajaduse rahuldamise täpsustavaid nõudeid). Koerapidajad esitasid ühispoordumise kehtestada üldnormist erisus veokoertele. Tulenevalt teiste riikide praktikatest on ministeerium teinud ettepaneku võimaldada veokoera kahemeetrise keti otsas pidamine sel hetkel, kui koer viibib väljaspool alalist elukohta. Ministeerium ei leidnud, et sellega kahjustataks looma heaolu, kuid loomakaitsjad on teisel arusaamisel. Ministeerium on valmis seda ettepanekut edasi arutama. Ministeerium ei soovi teha loomade heaolu arvelt ühtegi regulatsiooni muudatust, vaid on püütnud lahendada kelgukoerakasvatajate probleemi. Koerakasvatajad on palunud erisust koera alalises ja ajutises pidamiskohas, kus on raske tagada 40 m² ulatuses liikumisruumi. Sellisel juhul peaks täpsemalt olema reguleeritud looma puhkeae. On tekkinud eri arusaamad ning ümarlaulal lepiti kokku, et peatatakse antud määruse muutmise eelnõu menetlemine ning arutatakse edasise tegevusi.

Pille Tees märkis, et arutatav määruse muutmise eelnõu esitati EISi sel kujul, et eelnõu seletuskiri oli üles ehitatud sellele, et eelnõu muudatusega väheneb veokoerapidajate töömaht – jääb rohkem aega muudeks tegevusteks, nad ei peaks enam tegelema nii palju koerte liigiomase liikumisvajaduse rahuldamisega, saavad hoiduda lisatöökohtade loomisega seotud kulutustest. Taolise ettepaneku esitas see loomakasvataja, kellel täna on probleeme kehtiva seaduse täitmisega. Ta lisas, et ministeerium selgitas alles ümarlauri kohtumisel, et kavandatud muudatus veokoerte ketis pidamise osas rakenduks vaid looma ajutises pidamiskohas. Ta küsis, kas arutatava määruse muutmise eelnõu menetlemine lõpetatakse – kas lõpetatakse looma kahemeetrise keti otsas pidamise seadustamine? Eelnõu praegust sõnastust saab vaid tõlgendada nii, et veokoeri võib alaliselt ketis pidada.

Pille Tammemägi vastas, et ümarlauri lepiti omavahel kokku, et EISi esitatud eelnõu teatud sätteid tehakse ümber EISi kaasamisprotsessi käigus laekunud ettepanekute põhjal. Samuti lepiti kokku, et sätete täpsustamiste arutamiseks kohtutakse veel ning kui sätete osas kokkuleppele ei jõuta ning osapoolte hinnangul ei teeks muudatused olukorda paremaks, siis ministeerium lõpetab määruse muutmise eelnõu menetlemise.

Merry Aart märkis, et ellu viies ketis pidamise üldist keelustamist, on oluline mõelda ka teisele poolele ehk kuidas lahendada nende ketikoerte olukord, kes võivad peale ketis pidamise keelustamist hakata väljaspool oma territooriumi hulkuma.

Pille Tammemägi sõnas, et kodanikualgatusega AITAB! hakati esmakordselt arutama ketis pidamise keelustamist. Eesti ühiskond liigub sennapooles, et on hakatud piirama põllumajandusloomade puuris pidamist ning lemmikloomade ketis pidamist. Laienevad ka inimeste oskused loomi niimoodi kasvatada, et nad püsiksid oma territooriumil. Ministeerium soovib tellida vastava sotsiaalmajandusliku uuringu saamiseks täpse ülevaate, kuidas ellu viia ketis pidamise keelustamist nii, et kõik osapooled oleksid valmis sellest ka kinni pidama.

Kristi Metsa märkis, et peale looma ketis pidamise on veel vahendeid tagamaks, et koer püsib omal territooriumil. Looma ketis pidamise asemel saab ehitada piisava kõrgusega aia. Ta lisas, et kõik loomaomanikud ei oska oma loomi nii kasvatada, et nad püsiksid vaid oma territooriumil. Ei saa kehtestada ebanormaalseid vastutusi.

Tarmo Tamm sõnas, et varasemalt on osapooled kokku leppinud jätkata arutelu sel teemal. Loodetavasti leitakse sobiv lahendus, mida võiks ministeerium komisjonile tulevikus tutvustada.

Otsustati:

2.1. Jätkata arutelu komisjonis (konsensus: Merry Aart, Erkki Keldo, Ivvari Padar, Helir-Valdor Seeder, Andrus Seeme, Tarmo Tamm).

Tarmo Tamm tänas külalisi arutelul osalemise ja küsimustele vastamise eest.

3. Info ja muud küsimused

Otsustati üle minna füüsilistele istungitele alates järgmisest nädalast. Samuti arutati, kas istungite külalistele võimaldada osaleda endiselt veebi kaudu. Lõplik otsus langetatakse

teisipäevasel istungil.

Andrus Seeme tegi ettepaneku komisjoni istungid läbi viia hübriidistungitena – ka komisjoni liikmetel oleks võimalik istungil osaleda veebi kaudu.

Merry Aart tegi ettepaneku komisjonis arutada hanekahjude teemat. Hanede poolt tekitatud kahju on põllupidajatele väga suur. Põllumajandustootjad on välja toonud, et 500-600 hektarilisel maal kulub hanede heidutamiseks u 10 000 €. Kui hanesid ei heidutaks, siis kaasnev kahju ulatuks 150 000-200 000 €.

Ivari Padar andis ülevaate oma kohtumisest Euroopa Komisjoni põllumajandusvoliniku Janusz Wojciechowskiga. Peamiseks aruteluteemaks oli Eesti ELi ühise põllumajanduspoliitika strateegiakava ning Euroopa Komisjoni esmane tagasiside. Ukraina sõda on muutnud oluliseks toidugarustuskindluse teema, mida strateegiakava peaks tagama. Samuti arutati, et teatud strateegiakava tegevuste elluviimise ajaraamistiku peab üle analüüsima, näiteks taimekaitsevahendite direktiivi piirangute rakendamise ning ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-ala kasutamise karjatamiseks ja taimekasvatuseks. Need ettepanekud on Euroopa Komisjonile edastatud. Lisaks rõhutas põllumajandusvolinik, et I samba otsetoetuste diferentseerimisel ehk õiglasemal ja sihipärasemal suunamisel võiks Eesti 5% ümberjaotatavat sissetulekutoetust, mis Eestis kehtib 10-130 hektarilisele põllumaale, jõulisemalt kasutada. I samba ümberjaotatava sissetulekutoetuse ning lisanduva tootmiskohustusega seotud otsetoetuse ühine kasutamine mõjutab positiivselt väikeettevõtjate tegutsemist. Voliniku hinnangul on Eesti strateegiakavas otsetoetuste jagamine mõistlikult koostatud. Lisaks üllatas volinikku, et Eestis on rendimaade osakaal põllumajanduses väga suur. Samuti tõi põllumajandusvolinik välja, et Euroopa Komisjon on soovitanud Eestil oma strateegiakavva lisada alternatiivenergia toetamise. Samas on Eesti planeerinud toetada taolisi projekte taasterahastust. Strateegiakavva uue komponendi lisamine ei ole lihtne, mis võib tähendada, et teatud punktides peab uuesti alustama läbirääkimisi. Strateegiakava võimaldab oluliselt toetada ühistegevust ning energiaühistute loomist tuleks toetada erinevatest lisavahenditest.

(allkirjastatud digitaalselt)
Tarmo Tamm
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Kiia Väli
protokollija